

Список використаної літератури:

1. Розина И.П. Обязательное и добровольное страхование спортсменов. URL: http://iaais.kemsu.ru/conf_web1/GetDocsFile?id=49997&table=papers_file&type.
2. Суха Ю.С. Деякі питання правового регулювання відносин страхування у професійному спорті. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. № 21. С. 275-279.
3. Тіхонова М.А. Види страхування у сфері фізичної культури і спорту. Право і безпека. 2011. № 1 (38). С. 234-239.
4. Клименко М. Самые интересные факты и случаи в страховке [46 случаев]. URL: <https://avtomaniya.com/site/publication-full/689>
5. Про фізичну культуру і спорт: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 14. ст.80.
6. Порядок та умов обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій: постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 1995 № 378. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=378-95-%EF>
7. Полянський А.О. Правові проблеми регулювання праці професійних спортсменів в Україні. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». 2011. № 16. С. 47-53.
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 № 1105-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46. ст. 403.

Ключові слова: страхування, обов'язкове страхування, добровільне страхування, договір страхування, професійний спорт.

Ключевые слова: страхование, обязательное страхование, добровольное страхование, договор страхования, профессиональный спорт.

Key words: insurance, compulsory insurance, voluntary insurance, insurance contract, professional sports.

АЛМАШ ІРИНА МИХАЙЛІВНА

*Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
доцент кафедри обліку і оподаткування, кандидат юридичних наук*

АЛМАШ МИРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства,
кандидат юридичних наук*

ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БАНКРУТОМ: СУТТЄВА НОВЕЛА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Зміни в економічній та соціальній політиці держави, гармонізація українського законодавства з міжнародними стандартами правових систем розвинених держав, призвели до введення в законодавство

України абсолютно нового поняття – фізична особа – банкрут. Цивільний кодекс України доповнений статтею 48-1, яка є абсолютною новелою для українського законодавства. У відповідності до цих положень стосовно фізичної особи, яка є нездатною виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги, може бути відкрито провадження у справі про неплатоспроможність і введена процедура реструктуризації боргів боржника або така особа може бути визнана банкрутом у справі про неплатоспроможність із застосуванням процедури задоволення вимог кредиторів за правилами, передбаченими Кодексом України з процедур банкрутства[1].

З початку березня 2020 року по кінець березня 2021 року було відкрито 232 справи про неплатоспроможність фізичних осіб. Тут, як і у випадку з юридичними особами, певна активність спостерігається з грудня 2020 року, кількість справ в цей період збільшується майже в 3 рази. Збільшення кількості відкритих справ починаючи з грудня теоретично можна пояснити адаптацією суспільства до нових реалій та традиційного ефекту закінчення календарного року. В 2021 ж році це можна пояснити зменшенням офіційного рівня захворюваності та відповідно послаблення психологічного тиску на суспільство[2].

Згідно Кодексу з процедур банкрутства боржником може бути визнана в тому числі фізична особа, яка неспроможна виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав.

Існують такі особливості щодо відкриття провадження у справах про неплатоспроможність фізичних осіб – боржників: 1) провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи може бути відкрито лише за заявою боржника. 2) підставою для звернення боржника до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність є: якщо розмір прострочених зобов'язань боржника перед кредиторами становить не менше 30 розмірів мінімальної заробітної плати; 3) боржник припинив погашення кредитів чи здійснення інших планових платежів у розмірі більше 50 відсотків місячних платежів за кожним з кредитних та інших зобов'язань упродовж двох місяців; 4) ухвалено постанову у виконавчому провадженні про відсутність у фізичної особи майна, на яке може бути звернено стягнення; 5) існують інші обставини, які підтверджують, що найближчим часом боржник не зможе виконати грошові зобов'язання чи здійснювати звичайні поточні платежі (загроза неплатоспроможності).

Разом із заявою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржник зобов'язаний подати пропозиції щодо реструктуризації боргів (проект плану реструктуризації боргів)[3].

Певні труднощі пов'язані з тим, що немає і прикладів або методик складання плану реструктуризації, які б допомагали боржникам підготувати відповідний проект плану. Не меншою проблемою для заявників є дотримання всіх формальних вимог до заяви, зокрема зазначення в ній усіх обов'язкових реквізитів. Зважаючи на значний перелік документів, які необхідно долучити до заяви, і необхідність систематизації документів та інформації про активи й пасиви боржника, без допомоги фахівця в галузі права боржникам не обійтися. На відміну від

юридичних осіб, для яких належне діловодство та зберігання первинних документів є обов'язковим, фізичні особи не завжди належно зберігають свої документи, щоб за потреби надати їх до суду.

Найбільше труднощів у заявників виникає з поданням декларації про майновий стан. Боржники часто-густо не можуть надати вичерпну інформацію про банківські рахунки, майно членів сім'ї, у зв'язку із чим припускаються помилок у декларації про майновий стан[4].

Серед позитивних моментів для фізичної особи – боржника у разі відкриття провадження у справі про неплатоспроможність слід відмітити можливість погашення боргів протягом певного періоду часу згідно плану реструктуризації боргів, введення згідно ст.121 Кодексу з процедур банкрутства мораторію на задоволення вимог кредиторів строком на 120 днів з моменту відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, за винятком деяких обмежень, встановлених зазначеним Кодексом з процедур банкрутства. Крім того, ухвала про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність є підставою для зупинення вчинення виконавчих дій стосовно боржника.

Господарський суд при постановленні ухвали про завершення процедури погашення боргів боржника та закриття провадження у справі про неплатоспроможність ухвалює рішення про звільнення боржника – фізичної особи від боргів. Фізична особа не звільняється від подальшого виконання вимог кредиторів після завершення судових процедур у справі про неплатоспроможність та обов'язку повернення непогашених боргів, а саме: відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи; сплати аліментів; виконання інших вимог, які нерозривно пов'язані з особистістю фізичної особи[5].

Крім того, законодавством з процедур банкрутства передбачено, як що до складу ліквідаційної маси включається все майно боржника, що перебуває у його власності, за винятком соціальної норми житлової площі та коштів, що перебувають на рахунках боржника у пенсійних фондах та фондах соціального страхування.

Поряд з встановленими пільгами для фізичної особи у разі порушення відносно неї справи про неплатоспроможність, існують перешкоди фінансового характеру. Серед обов'язкових витрат, які повинна здійснити фізична особа – боржник, є оплата послуг арбітражного керуючого. Розмір основної грошової винагороди арбітражного керуючого за виконання ним повноважень керуючого реструктуризацією становить 5 (п'ять) розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб за кожен місяць виконання арбітражним керуючим повноважень (тобто, на 2020-й рік розмір авансування становитиме 31 530 грн.).

Судовий збір за подання даної заяви не передбачено Кодексом з процедур банкрутства. Однак відомі прецеденти, коли суди залишали без руху заяви фізичних осіб у разі неподання доказів сплати судового збору за звернення із заявою про відкриття провадження у справі у встановленому законом порядку та розмірі (ухвала Господарського суду Харківської області від 03.01.2020 по справі № 922/46/20, ухвала

Господарського суду Харківської області від 13.02.2020 по справі № 922/386/20)[6].

Як певний дискримінаційний момент відносно фізичних осіб – боржників, є те, що господарський суд за клопотанням арбітражного керуючого або з власної ініціативи може прийняти рішення про тимчасову заборону боржнику без дозволу суду виїжджати за кордон на період здійснення провадження у справі про неплатоспроможність, якщо боржник вчиняє дії, спрямовані на перешкоджання проведенню стосовно нього процедур, передбачених Кодексом з процедур банкрутства.

Причини банкрутства фізичних осіб є різні: з-поміж них неефективне розпорядження власними активами або надмірність взятих на себе фінансових зобов'язань. Також причинами можуть бути зміни у монетарній або кредитно-фінансовій політиці держави. Наявність таких факторів призводить до неплатоспроможності фізичних осіб. Тобто, їх нездатності самостійно розрахуватись з кредиторами. Однак, сама по собі неплатоспроможність не є банкрутством, а лише його передумовою.

З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що банкрутство може стати дієвим механізмом як для боржника фізичної особи, щоб зберегти та акумулювати свої активи чи відновити платоспроможність, так і для кредитора.

Однак в українських реаліях банкрутство часто може використовуватися недобросовісно, для незаконного збагачення, рейдерського захоплення, ухилення від повернення боргів кредиторам, приховування розкрадань, шахрайства, тощо.

Наприклад, щоб уникнути погашення боргів, створюється штучна заборгованість боржника перед іншими фізичними особами. Інший варіант недобросовісного використання цього інституту, – виведення активів в процесі погашення боргів та реалізації майна фізичної особи-банкрута[7].

Отже, в даній доповіді розкрито поняття фізичної особи – боржника та підстави визнання її банкрутом, підстави введення мораторію на вимоги кредиторів, проаналізовано переваги та недоліки визнання фізичної особи банкрутом.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Маковій В. Пандемія VS банкрутство. URL: <https://bankruptcy-ua.com/articles/16530#:~:text=%D0%9E%D1%82%D0%B6%D0%B5%2C%20%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%B0%3A%202015%20> (дата звернення 26.04.2021).
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст.74.
4. Колос Ю. Перша судово практика у справах про неплатоспроможність фізичних осіб: першопрохідці долають перешкоди. URL:

<https://vkp.ua/publication/persha-sudova-praktika-u-spravakh-pro-neplatospromozhnist-fizichnikh-osib-pers> (дата звернення 26.04.2021)

5. Процедура банкрутства фізичних осіб. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%B4%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%80%D1%83%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1 (дата звернення 15.04.2021).
6. Бондарчук О. Банкрутство фізичної особи через карантин: як позбавитися боргів. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/195155_bankrutstvo-fzichno-osobi-cherez-karantin-yak-pozbavitisa-borgalitycs/195155_bankrutstvo-fzichno-osobi-cherez-karantin-yak-pozbavitisa-borg (дата звернення 17.04.2021).
7. Національна Асоціація Адвокатів України – Банкрутство фізичних осіб: кому і для чого воно потрібно. URL: <https://unba.org.ua/publications/4319-bankrutstvo-fizichnih-osib-komu-i-dlya-chogo-vono-potribno.html> (дата звернення 16.04.2021).

Ключові слова: боржник, банкрут, фізична особа – банкрут, неплатоспроможність, грошові зобов'язання, мораторій, відновлення платоспроможності.

Ключевые слова: должник, банкрот, физическое лицо – банкрот, неплатежеспособность, денежные обязательства, мораторий, восстановление платежеспособности.

Key words: debtor, bankrupt, individual – bankrupt, insolvency, monetary obligations, moratorium, restoration of solvency.

ДАНИЛЬЧЕНКО ОЛЕНА ВАЛЕНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри загальнотеоретичної, конституційної
та цивілістичної юриспруденції Миколаївського інституту права*

ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНОГО СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА

Питання захисту суб'єктивних прав є важливим для будь-якої демократичної правової держави, одною із ознак цивілізованості країни є додержання прав і законних інтересів людини і громадянина.

Цивільне законодавство України визначає відшкодування моральної шкоди як один із способів захисту порушеного суб'єктивного права. Цей спосіб з'явився в цивілістиці України відносно недавно. Тож не дивно, що залишається багато питань, що потребують теоретичного обґрунтування і визначення.

Окремі аспекти щодо визначення поняття, розміру і способу відшкодування моральної шкоди (немайнової шкоди) досліджувалися в роботах таких вчених як С.Волкова, М. Галянтича, І.Забари, Л.Корчевної, В. Паліюка, В.Примака, Р.Стефанчука, С.Шимона, Р.Шишки та інших. Проте в науці відсутній комплексний підхід щодо цих понять